

PREDGOVOR

Po dobrem letu in pol, ko spremljamo razvoj epidemije novega koronavirusa in njenega obvladovanja, se v slovenski družbi občuti obup nad dolgo trajajočo situacijo, ki nam onemogoča živeti življenje, kot smo ga imeli pred epidemijo. V delu prebivalstva se pojavljata nerazumevanje virusa, ki bolezen covid-19 povzroča, in dvom v znanost. Soočamo se z neodobravanjem zaščitnih ukrepov in premajhnim deležem cepljenega prebivalstva.

Ne glede na to, je epidemija z raziskovalnega vidika edinstvena priložnost, ko lahko raziskave zgodovine zdravstva in epidemij dobijo primerjavo »v neposrednem prenosu, od blizu« z novodobno epidemijo. Je priložnost za pregled nad tem, kako so se z epidemijami spoprijemale oblasti in družba v preteklosti, saj lahko primerjamo ukrepe, odzive ljudi nanje in tudi življenje v postepidemičnem obdobju. Spoznanja teh raziskav nam lahko pomagajo v razumevanju sedanjosti.

Revija *Kronika* je redno namenjala pozornost zdravstveno-zgodovinskim temam. Izpostaviti velja nekaj starejših, vidnejših člankov, ki obravnavajo epidemije v zgodovinskem kontekstu. Že v petdesetih letih 20. stoletja je Majda Smole pisala o kugi na Kranjskem v 16. stoletju, Ema Umek pa o kugi na Štajerskem med letoma 1679 in 1683, v šestdesetih letih je izstopal članek Olge Janša-Zorn o epidemiji kolere na Kranjskem leta 1855, sedemdeseta leta pa

je v tem pogledu zaznamoval članek Petra Vodopivca, ki je obravnaval epidemijo črnih koz na Kranjskem in v Ljubljani v letih 1873 in 1874.

Pričujoča izredna številka *Kronike* je med drugim tudi poizkus, da spoznanja stroke o zgodovini epidemij ponudimo širši javnosti v branje in razmislek ter tako širimo znanje za boljše spoprijemanje z današnjo epidemijo. V sodelovanju z raziskovalkami in raziskovalci, ki so se podobnih tem že lotevali, so nastale tri nove raziskave, dve obravnavata epidemije črnih koz v 19. stoletju v Avstrijskem Primorju in na Kranjskem, ena pa raziskuje zdravilne prakse v zvezi z epidemijo kuge v ljudskem izročilu. Da bi znanje še podkrepili in zbrali na enem mestu, v pričujoči številki ponovno objavljamo tri članke, ki so že izšli v *Kroniki* v preteklih letih in se dotikajo obravnavane tematike – kužnih epidemij na splošno, epidemije kolere in španske gripe. Prav vse tokrat objavljene raziskave pa obravnavajo načine, kako so epidemijo skušale zamejiti oblasti in kako se je z njo spopadalo prebivalstvo. Ker je tematika tako zelo aktualna in svetovnem merilu, smo se odločili, da prispevke v celoti objavimo tudi v angleškem jeziku in svoje znanje posredujemo tujim strokovnjakom ter vsem ostalim, ki bi jih tematika morebiti zanimala.

Barbara Šterbenc Svetina in Katarina Keber